

Romló üzleti helyzet, bizonytalan várakozások

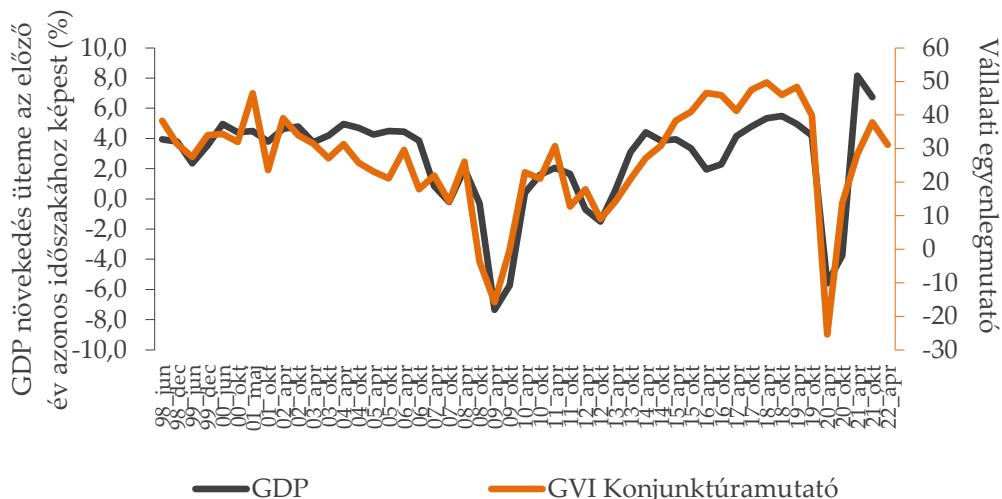
Az MKIK GVI 2022. áprilisi féléves konjunktúrafelvételének eredményei

Az MKIK GVI áprilisi vállalati konjunktúravizsgálata 2227 vállalkozás vezetőjének válaszain alapul. Az adatfelvétel április 1. és 30. között zajlott. Az MKIK GVI konjunktúravizsgálatának célja a vállalatvezetők aktuális, rövid távú üzleti várakozásainak feltérképezése, amely az adatfelvétel idején rendelkezésre álló információkra és a vállalkozók szubjektív helyzetértékelésére támaszkodik.

A GVI Konjunktúramutató az októberi +38 pontról áprilisban +31 pontra csökkent. A mutató a felmérés 1998-as kezdete óta a legalacsonyabb értéket jelentő 2020. áprilisi -25 pontról másfél év alatt lényegében vissza emelkedett a koronavírus-járvány kitörését megelőző utolsó, 2019. októberi (+40 pont) adatfelvétel során tapasztalt értékére, az elmúlt félévhez képest azonban ismét csökkenést

mutat. A bizonytalansági mutató értéke emelkedett 2021 októberéhez képest, jelenleg 53 ponton áll. Ez arra utal, hogy a magyar vállalkozások helyzetértékelése továbbra is polarizált, azaz a vállalkozások helyzetértékelésében jelentős különbségek tapasztalhatóak vállalati kategóriák szerint.

1. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása

	2020. ápr.	2020. okt.	2021. ápr.	2021. okt.	2022. ápr.
GDP	-5,6	-3,8	8,2	6,8	
GVI Konjunktúramutató	-25,5	13,7	28,2	37,8	31,2

Forrás: KSH, GVI 2022

Megjegyzés: GDP adatok – szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatokból számolt, féléves növekedési ütemek, előző év azonos időszaka = 0; GDP bal oldali tengely; GVI Konjunktúramutató: jobb oldali tengely

A GVI Konjunktúramutató alakulása vállalati jellemzők szerint

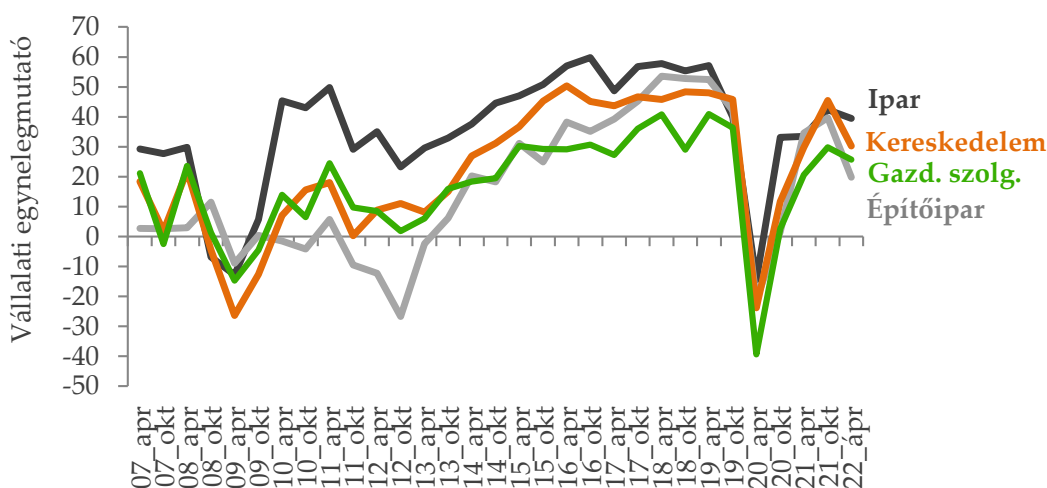
A Konjunktúramutató értéke a feldolgozóipari (+39 pont) cégek esetében a legmagasabb, a kereskedelmi vállalatok körében +30 ponton, a szolgáltatásokat nyújtó cégek esetében +26 ponton, míg az építőipari vállalkozások körében +20 ponton áll. A legjelentősebb elmozdulás az előző félévhez képest az építőipari cégek esetében következett be, ahol 20 ponttal csökkent a mutató értéke októberhez viszonyítva. A kereskedelmi cégek körében 15, a szolgáltatások területén 4, a feldolgozóiparban pedig 3 pontos csökkenés tapasztalható október óta.

A cégeket tulajdonszerkezetük alapján vizsgálva azt láthatjuk, hogy a Konjunktúramutató értéke a külföldi (rész)tulajdonban (+42 pont) álló vállalkozások körében magasabb, a tisztán hazai tulajdonban lévő cégekhez képest (+26 pont). Az előző

félévhez viszonyítva a külföldi (rész)tulajdonban lévő cégek esetében 9 ponttal, a tisztán hazai tulajdonú vállalkozások körében pedig 6 ponttal csökkent a Konjunktúramutató értéke.

A cégméret szerinti elemzés azt mutatja, hogy az összes létszámkategóriában romlottak a cégek várakozásai. A Konjunktúramutató értéke a 10 főnél kisebb vállalatok körében +1 pont, a 10–49 fős kategóriában +25 pont, az 50–249 fős csoportban +39 pont, a legnagyobb, 250 főnél nagyobb létszámmal működő cégek esetében pedig +45 pont. A legnagyobb vállalatok körében az elmúlt fél év során 9, a 10–49 fős kategóriában 7, a 10 fő alatti cégek körében 6, az 50–249 fős cégek esetében pedig 5 ponttal csökkent a Konjunktúramutató értéke októberhez képest.

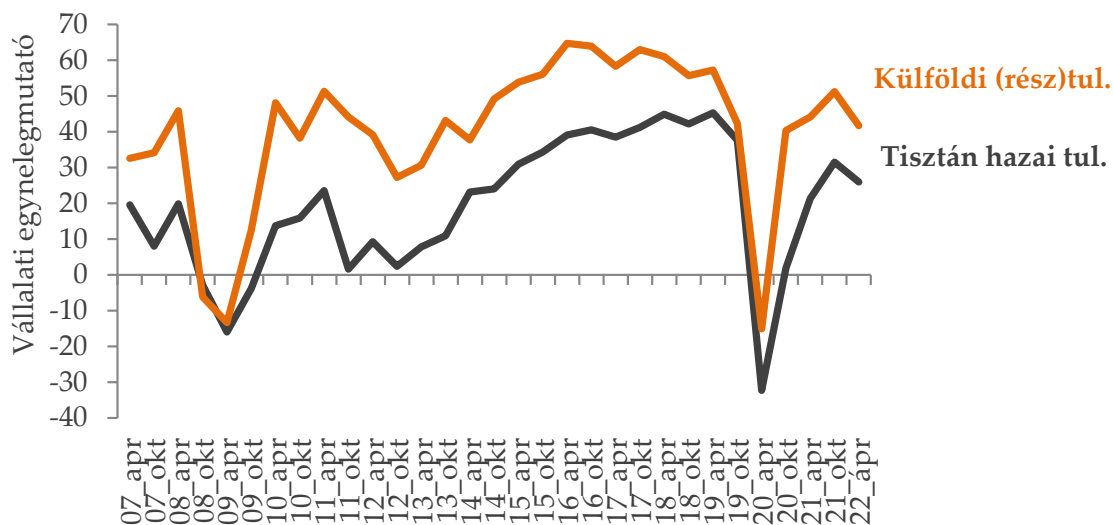
2. ábra: A GVI Konjunktúramutató gazdasági ág szerint

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

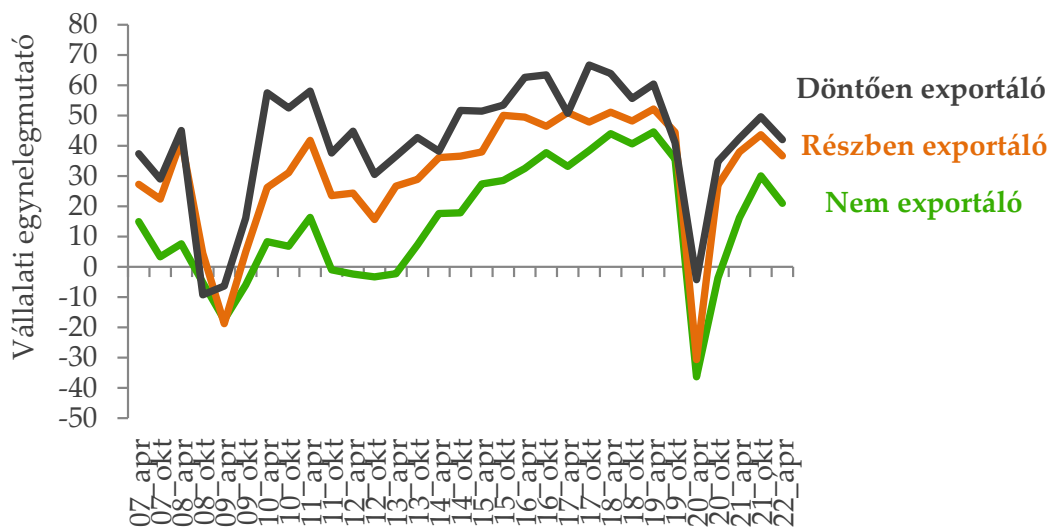
3. ábra: A GVI Konjunktúramutató tulajdonszerkezet szerint

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egynelegmutatók. Az egynelegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

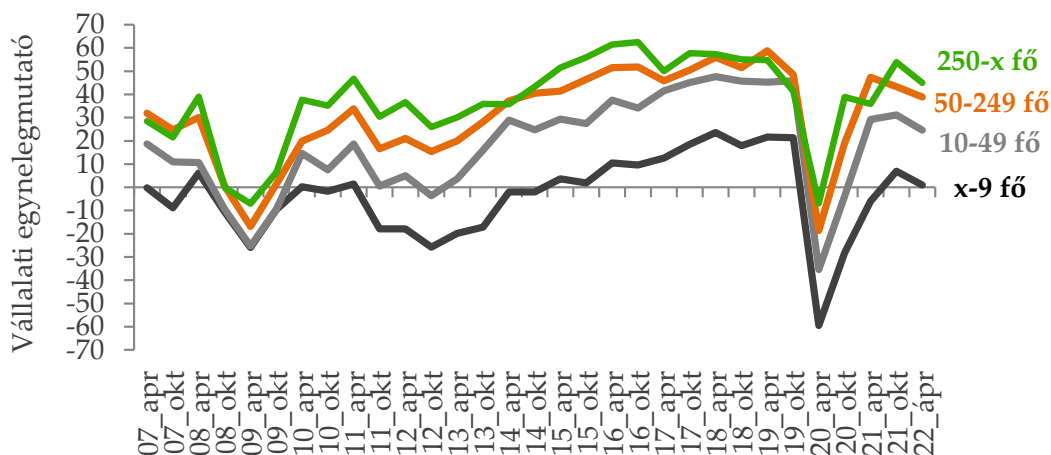
4. ábra: A GVI Konjunktúramutató exporttevékenység szerint

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egynelegmutatók. Az egynelegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

5. ábra: A GVI Konjunktúramutató létszámkategória szerint

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százalékos skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A legkedvezőbb üzleti klímára a nagyvállalatok, a feldolgozóipari cégek, az exportáló vállalatok és a külföldi (rész)tulajdonban lévő cégek számítanak. Jelenleg egyetlen vállalati szegmensben sem tapasztalhatóak recessziós várakozások, ugyanakkor a legkisebb, 10 fő alatti foglalkoztatotti létszámmal rendelkező vállalkozások lényegében stagnáló gazdasági helyzetre számítanak, illetve a kizárólag belpiacon értékesítő vállalatok és az építőipari cégek is lényegesen kedvezőtlenebbnek látják

várható helyzetüket más szegmensekbe tartozó versenytársaikhoz képest.

A koronavírus-járványt megelőző, 2018–2019-es időszak adataihoz képest a Konjunktúramutató értéke a legtöbb kategóriában jelenleg ismét alacsonyabb. Kivételt jelentenek a döntően exportáló cégek, illetve a nagyvállalatok, amelyek esetében a Konjunktúramutató 2022. áprilisi értéke meghaladja a járvány előtti utolsó, 2019. októberi adatfelvétel során mért értéket.

A hazai vállalkozások többsége érzékeli a háború hatásait – Az orosz-ukrán háború magyar vállalkozásokra gyakorolt hatásai, következményei

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) kutatásában 2 227 hazai vállalkozás válaszolt azzal kapcsolatban, hogy milyen hatással van a tevékenységükre az orosz-ukrán háború. Az adatok a GVI 2022. áprilisi féléves konjunktúrafelvételéből származnak.¹

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) kutatásában **2 227 hazai vállalkozás válaszolt azzal kapcsolatban, hogy milyen hatással van a tevékenységükre az orosz-ukrán háború.** Az adatok a GVI 2022. áprilisi féléves konjunktúrafelvételéből származnak.²

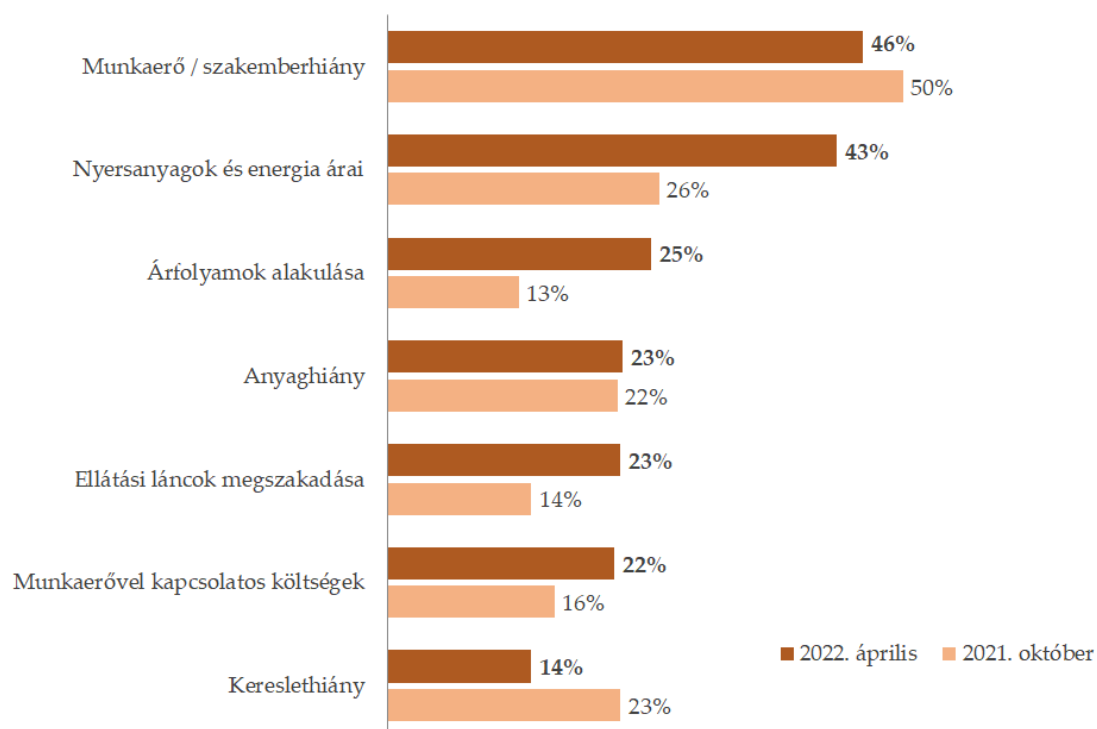
Az orosz-ukrán háború kirobbanása alaposan átrendezte a vállalkozások problématerképét. A vizsgált időszakban (2019 októbere és 2022 áprilise között) 2022 áprilisában volt a legmagasabb azon cégek aránya (92%), amelyek valamilyen üzleti tevékenységet

nehézítő tényezőről számoltak be. Az előző félévhez viszonyítva az üzleti tevékenységet akadályozó tényezők közül magas szinten maradt a munkaerőhiányt említők aránya (46%), ugyanakkor jelentősen emelkedett a nyersanyag- és energiaárakat (26-ról 43%-ra), az árfolyamok alakulását (13-ról 25%-ra), valamint az ellátási láncok megszakadását (14-ről 23%-ra) akadályozó tényezőnek tekintő vállalkozások aránya. Az anyagihiány is jelentős probléma maradt (23%), és emelkedett a munkaerővel kapcsolatos költségeket, mint akadályozó tényezőt említő válaszadók aránya is (22%).

---

¹ A válaszoló cégek mintája reprezentatívnak tekinthető a GDP-hez való hozzájárulás, régió és foglalkoztatotti létszám szerint. A súlyozás következtében az elemzésben számolt megoszlások nem a válaszadó cégek alapmegoszlását tükrözi, mivel azokban a jelentősebb gazdasági teljesítményű cégek válaszai nagyobb, a kisebb gazdasági teljesítményű vállalkozások válaszai kisebb súllyal esnek a latba.

1. ábra: Hazai vállalkozások előző félévi üzleti tevékenységét akadályozó tényezők 2022 áprilisában és 2021 októberében

Forrás: GVI 2021-2022

Megjegyzés: $N_{2021.okt.}=2198$, $N_{2022.ápr.}=2212$

A következő félévre vonatkozóan 2022 áprilisában a megkérdezett cégek 96 százaléka számít valamilyen nehézségre, ami szintén kiemelkedő a vizsgált időszakban. A GVI előző (2021. októberi) féléves konjunktúrafelmérésének eredményeihez képest jelentősen nőtt a nyersanyagok és az energia áraitól (54%), az anyaghiánytól (31%), az árfolyamok alakulásától (23%) és az ellátási láncok megszakadásától (21%) tartó cégvezetők aránya, miközben némi csökkenés tapasztalható a munkaerőhiány (43%) és a kereslethiány (17%) kapcsán. Mindebből látható, hogy a 2022 áprilisában megkérdezett vállalatok az előző félévi tapasztalataikhoz képest jelentősen magasabb arányban gondolják azt, hogy a következő hat hónapban a nyersanyag- és energiaárak (11

százalékpontos különbség), valamint az anyaghiány (9 százalékpontos különbség) az üzleti tevékenységüket akadályozó tényezővé fognak válni.

A válaszadók háromnegyede (75%) számolt be valamilyen háború okozta közvetlen vagy közvetett hatásról. A hazai vállalkozásokat érintő negatív hatások közül magasan kiemelkedik az ellátási láncok megszakadása (egyúttal az alapanyag- és termékhiány) (51%), a második leggyakoribb negatív hatásként pedig a csökkenő kereslet (21%) jelent meg. Egyes cégeknél a háború hatásaként jelentkezik a menekült munkavállalók alkalmazása vagy alkalmazásának szándéka (23%), valamint a kereslet növekedése is (11%).

2. ábra: Az orosz-ukrán háború hazai vállalkozásokra gyakorolt hatásai

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: N=2227

A háború hatásai közül több nagyon eltérő gyakorisággal fordul elő a különböző foglalkoztatotti létszámmal, az eltérő ágazatokban működő, az eltérő tulajdonosi háttérű, illetve az Oroszországot és/vagy Ukrajnát érintő export vagy import-tevékenységet folytató vállalkozásoknál.

Általánosságban elmondható, hogy a vállalatméret növekedésével párhuzamosan a legtöbb hatás egyre gyakrabban jelenik meg, azaz a háború hatásai nagyobb arányban érintik a nagyobb foglalkoztatotti létszámmal rendelkező hazai cégeket.

Az egyes ágazatok közül az ellátási láncok megszakadása (69%) és a csökkenő kereslet (31%) a kereskedelmi cégeket érinti a legnagyobb arányban, míg az egyéb szolgáltatói szektorban kiemelkedik a csökkenő export (19%) és a szállítási

útvonalak ellehetetlenülésének problémája (19%). Emellett a háború okozta hatások – az ellátási láncok megszakadását kivéve – gyakrabban fordulnak elő a külföldi (rész)tulajdonban lévő cégek esetében, mint a tisztán hazai tulajdonú cégeknél.

A felsorolt hatások többsége jelentősen magasabb arányban érintik az exportáló cégeket, és – az ellátási láncok megszakadását kivéve – valamennyi hatás különösen az Oroszországba és/vagy Ukrajnába exportáló vállalatok (11%) esetében jelenik meg. A szállítási útvonalak ellehetetlenülése (41%), a csökkenő export (41%) és a csökkenő kereslet (33%) jelentősen sújtja az ezen országokba exportáló cégeket, de magas azon vállalatok aránya is közöttük, amelyek felfüggesztették a tevékenységüket vagy érdekeltségeket zártak be az érintett országokban (24%).

3. ábra: Az orosz-ukrán háború hazai vállalkozásokra gyakorolt hatásai exporttevékenység szerint

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: N=2039

Az Oroszországból és/vagy Ukrajnából importáló vállalkozások (6%) esetében minden felsorolt hatás az átlagosnál lényegesen magasabb arányban fordul elő. Túlnyomó többségük, 77 százalékuk tapasztalja az ellátási láncok megszakadását, de nagy arányuk (24–31%) küzd a csökkenő kereslet, a szállítási útvonalak

ellehetetlenülése, a Sberbank magyarországi fiókvállalatának csődje, az érintett állampolgárok munkából történő kiesése és a csökkenő export okozta nehézségekkel. Magasan az átlag felett érintettek az ezekben az országokban megvalósítandó beruházások (12%), illetve tevékenységek felfüggesztésében is (12%).

4. ábra: Az orosz-ukrán háború hazai vállalkozásokra gyakorolt hatásai az Oroszországot és/vagy Ukrajnát érintő importtevékenység szerint

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: N=2118

Bár a háború hatásai magas arányban érintik a hazai cégeket, a jelenlegi helyzetet figyelembe véve a cégvezetők többsége egyáltalán nem tartja valószínűnek a következő félév folyamán cége kapacitáskihasználtságának csökkentésére, illetve teljes leállásra kényszerül. Ugyanakkor a

kapacitáskihasználtság csökkentésének esélye magasabb az Oroszországból és/vagy Ukrajnából importáló cégek esetében, míg az Oroszországba és/vagy Ukrajnába exportáló cégek vélik a leginkább úgy, hogy esély van akár a teljes leállásra is

Nemzetközi tendenciák

A termelési, fogyasztási és foglalkoztatási helyzet alakulása egyes, nemzetközileg fontos gazdaságokban, összehasonlítva a szakértői várakozásokkal és a megelőző időszakokkal.

		Vonatkozósi időszak	Tényadat	Várakozások	Előző időszak
	Munkanélküliségi ráta	(május)	5,0%	5,0%	5,0%
Németország	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(május)	54,8	54,7	54,6
	IFO üzleti bizalmi index ¹	(május)	93,0	86,9	91,9
Franciaország	INSEE üzleti bizalmi index ²	(május)	105,6		105,5
	Munkanélküliségi ráta	(május)	3,6%	3,5%	3,6%
USA	CB fogyasztói bizalmi index	(május)	106,4	103,9	108,6
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(május)	57,0	57,5	59,2
Kína	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(május)	49,6	48,0	47,4

¹ <https://www.ifo.de/en/survey/ifo-business-climate-index>

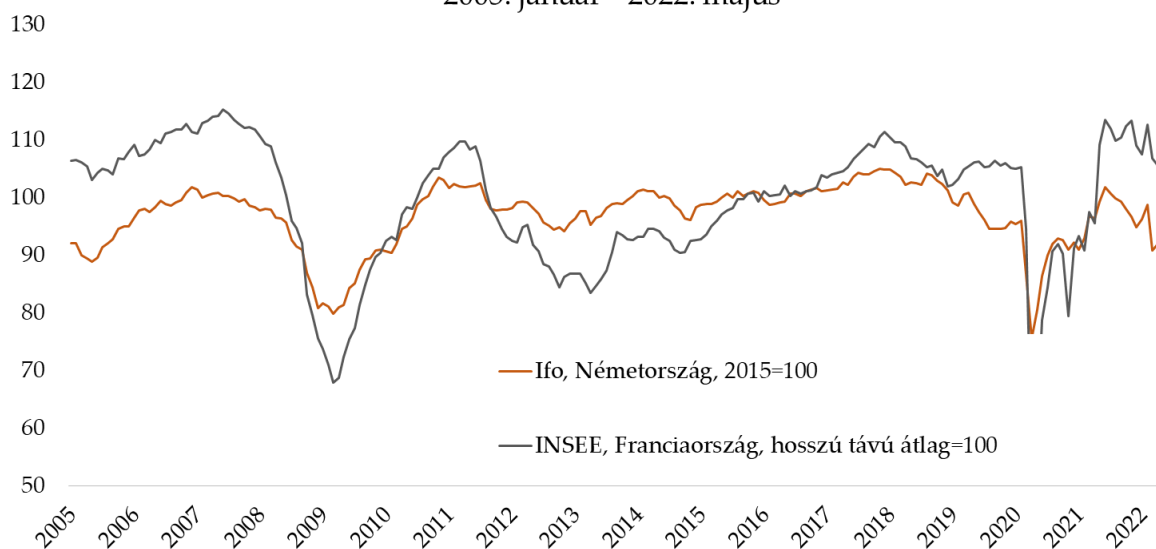
² <http://www.insee.fr/en/themes/indicateur.asp?id=105>

További adatok forrása: <https://www.bloomberg.com/markets/economic-calendar>

Németországban az IFO üzleti bizalmi index értéke nőtt áprilishoz képest. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex (PMI) az előző hónaphoz képest szintén nőtt. Németországban a munkanélküliségi ráta ugyanazon a szinten maradt. A franciaországi INSEE üzleti bizalmi index kis mértékben nőtt az előző hónaphoz képest. Az Egyesült Államokban a CB fogyasztói bizalmi index értéke kis csökkent az előző hónaphoz képest, de jobban teljesített a vártnál. Az amerikai feldolgozóipari beszerzési menedzserindex érték csökkent az áprilishoz viszonyítva. A munkanélküliségi ráta ugyanazon a szinten maradt az előző hónaphoz képest. A kínai beszerzési index értéke nőtt áprilishoz képest.

Üzleti bizalmi indexek alakulása hosszú távon

Az üzleti bizalom megítélése Németországban és Franciaországban, az Ifo és az INSEE vállalati konjunktúra-felmérései alapján,
2005. január - 2022. május

Forrás: www.ifo.de, www.insee.fr

Kapcsolat

Cím: MKIK GVI
1065 Budapest, Lázár utca 10.
Tel: 1/235-05-84
e-mail: gvi@gvi.hu
Internet: <http://www.gvi.hu>

Készítette:

Horváth Ágoston elemző GVI
Széll Krisztián elemző GVI
Bacsák Dániel elemző GVI
Tóth Katalin elemző GVI

Kutatásvezető:

Nábelek Fruzsina
ügyvezető, MKIK GVI

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:
MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,
2022. május, Budapest,
2022-06-15